

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Projekt UNIV 3 – podpora procesů uznávání

Metodika tvorby programů dalšího vzdělávání k profesním kvalifikacím NSK

Metodika tvorby programů dalšího vzdělávání k profesním kvalifikacím NSK

Publikace byla zpracována v rámci projektu UNIV 3 - Podpora procesu uznávání, který realizovalo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ve spolupráci s Národním ústavem pro vzdělávání, školským poradenským zařízením a zařízením pro další vzdělávání pedagogických pracovníků a s finanční podporou Evropského sociálního fondu a státního rozpočtu ČR.

Více informací o projektu najdete na <http://www.nuv.cz/univ3>.

Zpracovala: PhDr. Jana Kašparová

Recenzovali: RNDr. Miroslav Bartošek, Mgr. Pavla Chocholová, Ing. Karel Opočenský

Mgr. Renata Drábová, hlavní manažerka projektu

Vydal: **Národní ústav pro vzdělávání**,
školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků

Praha 2015

ISBN 978-80-7481-127-2

Obsah

1	ÚVOD	5
2	CHARAKTERISTIKA VZDĚLÁVÁNÍ A PŘÍPRAVY KE SLOŽENÍ ZKOUŠKY K ZÍSKÁNÍ PROFESNÍ KVALIFIKACE.....	6
3	JAK PRACOVAT SE STANDARDY NSK PŘI PŘÍPRAVĚ VZDĚLÁVACÍHO PROGRAMU	9
4	ZPRACOVÁNÍ VZDĚLÁVACÍHO PROGRAMU DALŠÍHO VZDĚLÁVÁNÍ.....	12
4.1	POSTUP TVORBY A STRUKTURA VZDĚLÁVACÍHO PROGRAM	12
4.2	TVORBA JEDNOTLIVÝCH ČÁSTÍ VZDĚLÁVACÍHO PROGRAMU	14
4.2.1	IDENTIFIKAČNÍ ÚDAJE REKVALIFIKAČNÍHO PROGRAMU	14
4.2.2	PROFIL ABSOLVENTA	15
4.2.3	CHARAKTERISTIKA VZDĚLÁVACÍHO PROGRAMU	17
4.2.4	ROZPRACOVÁNÍ OBSAHU VZDĚLÁVÁNÍ	21
	UČEBNÍ PLÁN	22
	VZDĚLÁVACÍ MODULY.....	26
5	INFORMAČNÍ ZDROJE.....	37

Používané zkratky

HS	hodnoticí standard
KS	kvalifikační standard
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
NSK	Národní soustava kvalifikací
NSP	Národní soustava povolání
PK	profesní kvalifikace

1 Úvod

Předložená metodická příručka pro tvorbu programů dalšího odborného (profesního) vzdělávání vznikla na základě zkušeností získaných v projektu UNIV 3 s tvorbou a pilotním ověřováním rekvalifikačních programů podle Národní soustavy kvalifikací.

Cílem metodické příručky je pomoci vzdělavatelům při plánování a přípravě kurzů určených zájemcům o rekvalifikaci a o složení zkoušky k získání profesní kvalifikace podle zákona č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání; v obecných postupech je příručka využitelná i pro přípravu jiných programů dalšího vzdělávání.

V rámci projektu UNIV3 bylo zpracováno a pilotně ověřeno celkem 414 programů dalšího vzdělávání (rekvalifikačních programů) podle standardů Národní soustavy kvalifikací (NSK). Pro tvorbu programů byly vybrány profesní kvalifikace NSK různých skupin povolání a stupňů kvalifikační úrovně. Programy byly zpracovány modulárním způsobem, protože vzdělávací moduly, které jsou založeny na výstupech vzdělávání (požadovaných kompetencích absolventa) a principu integrace teoretických poznatků a praktických dovedností, nejlépe odpovídají způsobu popisu kvalifikací v NSK a požadavkům na přípravu uchazečů o zkoušku.

Programy jsou zveřejněny na webových stránkách projektu UNIV3 a na webu MŠMT. Mají charakter modelových programů a jsou nabídnuty vzdělávacím institucím k využití pro účely dalšího odborného vzdělávání a rekvalifikace.

Postup tvorby vzdělávacího programu a struktura programu, popisované v této příručce, vycházejí z programů vytvořených v projektu UNIV 3.

2 Charakteristika vzdělávání a přípravy ke složení zkoušky k získání profesní kvalifikace

Vzdělávání je určeno zájemcům o složení zkoušky podle zákona č. 179/2006 Sb. a získání osvědčení o profesní kvalifikaci obsažené v Národní soustavě kvalifikací – NSK; <http://www.narodnikvalifikace.cz>.

Realizuje se obvykle jako kurz. Účastníky mohou být jak osoby, které již mají v této profesi určité dovednosti a znalosti, popř. ji vykonávají a chtějí získat osvědčení o kvalifikaci, tak osoby, které chtějí získat novou kvalifikaci (rekvalifikovat se).

Obsah, rozsah a forma vzdělávání

Obsah vzdělávání (kurzu) je vymezen kvalifikačním a hodnotícím standardem dané profesní kvalifikace, které jsou uvedeny v Národní soustavě kvalifikací.

Minimální rozsah (počet hodin) kurzů je dán Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT) v tabulce minimálních hodinových dotací vybraných rekvalifikačních kurzů; <http://www.msmt.cz.vzdelavani.dalsivzdelavani/rekvalifikace>.

Forma vzdělávání: Vzdělávání se uskutečňuje obvykle prezenční formou, zejména rekvalifikační programy k získání profesních kvalifikací, pro které je nezbytný nácvik manuálních dovedností a činností pod vedením kvalifikovaného lektora v reálných pracovních podmínkách.

Podle vyhlášky č. 176/2009 Sb. §2¹ lze další vzdělávání uskutečňovat také distanční formou, nebo kombinovanou formou, tzn. kombinací prezenční a distanční formy.

Distanční forma vzdělávání, kdy se účastník vzdělává sám doma (řízeným samostudiem), přichází v úvahu spíše u programů pro profesní kvalifikace vyšších úrovní nebo převážně teoretického zaměření. Pro distanční formu musí být vytvořeny vhodné podmínky. Především musí vzdělavatel zajistit studijní opory a možnost průběžných konzultací účastníků s lektory prostřednictvím informačních a komunikačních technologií (viz také pokyny MŠMT k rekvalifikacím a akreditacím). Distanční formu nelze použít pro osvojování praktických dovedností (např. činností pokladní, soustružení kovových materiálů, laboratorních činností).

Kombinovaná forma výuky je možná podle MŠMT pouze u pracovních činností, které nejsou řemeslnými, a v poměru min. 20 - 30 % prezenční výuky a 70 - 80 % distanční výuky – distanční forma je možná pouze u teoretické výuky.

Prezenční forma vzdělávání je podle MŠMT považována za základní formu rekvalifikačních kurzů a u tzv. řemeslných pracovních činností. Prezenční forma se preferuje i proto, že rekvalifikační kurzy mají i socializační charakter (zejména u

¹ Vyhláška č. 176/2009 Sb., kterou se stanoví náležitosti žádosti o akreditaci vzdělávacího programu, organizace vzdělávání v rekvalifikačním zařízení a způsob jeho ukončení, ve znění pozdějších předpisů.

dlouhodobě nezaměstnaných osob) a lépe pomáhají účastníkům zvládnout systém učení se novému.

V projektu UNIV3 se vzdělávání uskutečňovalo pouze prezenční formou.

Vstupní požadavky na uchazeče

Požadavky na uchazeče se řídí zákonem č.179/2006. Sb. a pokyny MŠMT.

V uvedené tabulce hodinových dotací jsou stanoveny také základní vstupní požadavky na zájemce o vzdělávání v kurzu, zejména na minimální dosažené vzdělání (není-li zde uvedeno jinak, požaduje se minimálně základní vzdělání).

Dále zde mohou být uvedeny některé speciální požadavky, které souvisejí s danou profesní kvalifikací a jsou uvedeny také v hodnoticím standardu profesní kvalifikace v části Požadavky na uchazeče o zkoušku. Jedná se nejčastěji o různá profesní osvědčení, kterými musí uchazeč o zkoušku, a tedy i o kurz, disponovat (např. řidičský nebo svářečský průkaz).

Zdravotní způsobilost uchazečů o zkoušku a vzdělávání v kurzu je uvedena v hodnoticím standardu a popsána u příslušných povolání v Národní soustavě povolání; <http://www.nsp.cz>

Vzdělavatel si vlastní vstupní požadavky nestanovuje. Řídí se platnými právními předpisy a pokyny MŠMT.

Ukončení vzdělávání

Předpokládá se, že po absolvování kurzu složí účastníci zkoušku u autorizované osoby podle hodnotícího standardu profesní kvalifikace podle zákona č. 179/2006 Sb. Po úspěšném složení zkoušky získají Osvědčení o získání profesní kvalifikace. Tato zkouška je samostatná, její složení není podmíněno absolvováním kurzu, není tedy formou ukončení kurzu.

Pokud účastník dosáhne alespoň 80% účasti ve výuce (v kurzu), obdrží v souladu s pokyny MŠMT Potvrzení o účasti ve vzdělávacím programu; <http://www.msmt.cz.vzdelavani.dalsivzdelavani/rekvalifikace>.

Východiska pro tvorbu programu dalšího vzdělávání

Při tvorbě vzdělávacího programu vycházíme:

- Z pokynů MŠMT k realizaci dalšího odborného vzdělávání a akreditaci rekvalifikačních programů.
- Z kvalifikačního a hodnotícího standardu příslušné profesní kvalifikace NSK.

Vzdělávací program k získání profesní kvalifikace musí být zcela v souladu s aktuálně platnými standardy profesní kvalifikace NSK!

Zohledňujeme také **specifika cílové skupiny** – uchazečů o vzdělávání – jejich dosavadní vzdělání, pracovní zkušenosti a očekávání, možnosti účasti ve výuce a zejména praxi, která je její součástí.

U kurzů na objednávku firmy zohledňujeme požadavky firmy aplikací vzdělávání na technologii a vybavení dané firmy a na pracovní zkušenosti a potřeby zaměstnanců.

Specifika cílové skupiny se projeví jednak v organizaci výuky, jednak - zejména ve vyučovacím procesu, ve volbě vzdělávacích metod a v přístupu lektorů k účastníkům kurzu.

3 Jak pracovat se standardy NSK při přípravě vzdělávacího programu

Vzdělávací program je komplexním učebním dokumentem, který vymezuje cíle, obsah a podmínky přípravy (vzdělávání) ke složení zkoušky k získání osvědčení o profesní kvalifikaci.

Profesní kvalifikace (PK) je vymezena dvěma standardy:

Kvalifikační standard (KS) popisuje odborné způsobilosti - kompetence (znalosti, dovednosti, činnosti a návyky), kterými se vyznačuje daná profese, a kvalifikační úroveň (úroveň je vyjádřena jednak podle systému Evropského rámce kvalifikací – EQF (<http://www.nuv.cz.evropsky-ramec-kvalifikaci>), jednak písmenem podobně jako stupně vzdělání poskytovaného středními, vyššími odbornými a vysokými školami.

Hodnoticí standard (HS) stanoví v návaznosti na kvalifikační standard požadavky na zkoušku k získání profesní kvalifikace: Kritéria hodnocení ověřovaných kompetencí (tzv. část A standardu), způsob ověřování (zkoušky) a hodnocení úspěšnosti, délku zkoušky, materiální podmínky zkoušky aj. (tzv. část B standardu). <http://www.narodni-kvalifikace.cz>.

Při tvorbě programu dalšího vzdělávání pracujeme zejména s hodnoticím standardem NSK.

Vazba mezi standardy NSK a vzdělávacím programem

Standardy PK NSK	⇒	Vzdělávací program
<i>KS a HS</i> Popis odborných způsobilostí – odborných kompetencí pracovníka Např. <ul style="list-style-type: none">• <i>Orientovat se ve stavební dokumentaci a používat technickou dokumentaci konstrukcí suchých staveb,</i>• <i>orientovat se v technologických postupech montáže suchých staveb</i>		Pro účely programu se z popisu způsobilostí v KS a HS odvodí: cíl vzdělávání; profil absolventa

<p><i>stanovených výrobcí a technickými předpisy,</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>navrhovat pracovní postupy, volit materiály, nářadí</i> 	
<p>HS – Soubor kritérií hodnocení jednotlivých odborných způsobilostí - kompetencí.</p>	<p>Obsah vzdělávání, vyučovací předměty² a vzdělávací moduly, podíl teoretické a praktické výuky.</p>
<p>Kritéria hodnocení Např. <i>Orientovat se ve stavební dokumentaci a používat technickou dokumentaci konstrukcí suchých staveb:</i></p> <p>a) <i>Rozlišit druhy stavební dokumentace a výkresů,</i> b) <i>orientovat se v prováděcí dokumentaci suchých staveb,</i> c) <i>číst prováděcí výkresy suchých staveb</i> ...</p>	<p>Kritéria hodnocení ad a, b, c ...) se v programu stávají výsledky vzdělávání v jednotlivých předmětech nebo modulech.</p>
<p>Způsob ověření stanovených kritérií Např. <i>ústně, písemně, praktickým předvedením atp.</i></p>	<p>Metodické postupy výuky, podíl praxe a teorie.</p>
<p>HS – Pokyny k realizaci zkoušky Např.</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Co sledovat v průběhu zkoušky - dodržení postupu, kvalitu výsledku, zručnost, hospodárnost, dodržení hygieny práce a BOZP,</i> • <i>co posuzovat -zpracování tematické studie, zhotovení kompletního výrobku</i> 	<p>Upozornění uvedená v některých HS, co je třeba sledovat a hodnotit u zkoušky, nebo jakou formou bude mít zkouška, se zohlední v metodických postupech a v kritériích hodnocení výsledků vzdělávání v programu.</p>
<p>Pokyny k realizaci zkoušky – speciální požadavky na uchazeče o zkoušku. Např. <i>zdravotní průkaz, řidičský průkaz, osvědčení o odborné způsobilosti</i></p>	<p>Tyto speciální požadavky se uvedou jako vstupní požadavky na uchazeče o vzdělávání; obvykle jsou stanoveny MŠMT v tabulce minimálních hodinových dotací.</p>
<p>Nezbytné materiální a technické předpoklady pro provedení zkoušky</p>	<p>Nezbytné materiální podmínky pro vzdělávání.</p>

² Podle pokynů MŠMT je možné zpracovat vzdělávací program předmětově a formou učebních osnov.

Požadavky na autorizovanou osobu.	Vzdělávací program neovlivňují.
Doba pro přípravu ke zkoušce a doba pro vykonání zkoušky.	Vzdělávací program neovlivňují.

4 Zpracování vzdělávacího programu dalšího vzdělávání

4.1 Postup tvorby a struktura vzdělávacího programu

Postup tvorby vzdělávacího programu

1. Prostudujeme standardy profesní kvalifikace NSK, zjistíme si požadavky na vzdělávací programy dané MŠMT včetně minimální hodinové dotace.
2. Stanovíme vstupní požadavky na uchazeče dle pokynů MŠMT (tabulky minimálních hodinových dotací) a hodnotícího standardu.
3. Na základě kvalifikačního a hodnotícího standardu stanovíme:
 - a) Požadavky na kompetence (profil) absolventa;
 - b) strukturu obsahu, tj. vyučovací předměty a vzdělávací moduly, jejich časovou dotaci a podíl teoretické a praktické výuky.
4. Rozpracujeme obsah vzdělávání vymezený HS do jednotlivých vzdělávacích modulů (zvl. výsledky vzdělávání, nezbytné učivo, postupy/metody výuky, kritéria - parametry hodnocení stanovených výsledků).
5. Popíšeme organizaci vzdělávání a materiální podmínky výuky.

U organizace vzdělávání uvedeme zejména, jak a kde bude zajištěna praktická výuka (praxe). Ta se může uskutečňovat nejen v prostorách vzdělávacího zařízení (v odborných učebnách, dílnách, laboratořích, cvičných provozech apod.), ale také na pracovištích zaměstnavatelů (často je praxe v reálných podmínkách nezbytná, protože vzdělavatel nedisponuje potřebnými technologiemi a osvojení požadovaných způsobilostí přímo vyžaduje činnost ve výrobních provozech, v terénu a v jiných reálných podmínkách).

Teoretická výuka se zpravidla uskutečňuje v běžné učebně vybavené počítači (PC) a prezentační technikou. Výukové prostory musí splňovat požadavky na hygienu a bezpečnost výuky, odpovídat počtu účastníků a umožňovat aktivizační formy výuky.

Materiální podmínky musí být v souladu s hodnotícím standardem NSK; kromě toho se předpokládá vybavení PC s připojením na internet, dataprojektor, flipchart.

Podle MŠMT musí všechny rekvalifikační programy obsahovat alespoň **poučení v oblasti BOZP**, pokud BOZP není uvedena jako samostatná odborná způsobilost, nebo jako kritéria hodnocení v HS.

Struktura vzdělávacího programu

Vzdělávací program je komplexním dokumentem, kterým se řídí vlastní výuka. Je určen především lektorům, kteří podle něj budou vyučovat. Lze jej také využít jako zdroj informací pro zájemce o vzdělávání nebo zkoušku k získání profesní kvalifikace, pro Úřad práce nebo zaměstnavatele.

Na základě zkušeností z projektu UNIV 3 a požadavků MŠMT k dalšímu vzdělávání doporučujeme jeho následující základní strukturu:

1. Identifikační údaje rekvalifikačního programu
2. Profil absolventa
3. Charakteristika rekvalifikačního programu
4. Učební plán
5. Moduly rekvalifikačního programu

Součástí mohou být také přílohy:

1. Rozvrh hodin vzorového výukového dne
2. Složení zkušební komise
3. Seznam a kvalifikace lektorů jednotlivých modulů
4. Vzor potvrzení o účasti v akreditovaném vzdělávacím programu
5. Dotazník pro zjišťování zpětné vazby od účastníků vzdělávání

4.2 Tvorba jednotlivých částí vzdělávacího programu

4.2.1 Identifikační údaje rekvalifikačního programu

(Příklad podle programů UNIV3)

Název rekvalifikačního programu	<i>Uvedeme název PK a kód podle NSK, např. Ovocnář (41-005-H)</i>
Platnost hodnoticího standardu, dle kterého byl program vytvořen	<i>Tj. datum uvedené na standardu NSK - Platný od 5. 11. 2012.</i>
Název vzdělávací instituce	
Adresa vzdělávací instituce	
WWW vzdělávací instituce	
Kontaktní osoba	
Typ programu dalšího vzdělávání	Rekvalifikační program – příprava na získání profesní kvalifikace dle zákona 179/2006 Sb.
Vstupní požadavky na uchazeče	<i>Uvádějí se heslovitě požadavky na stupeň vzdělání, popř. další (např. svářečský průkaz, platný zdravotní průkaz pro práci v potravinářství), a to podle tabulky minimálních hodinových dotací MŠMT (www.msmt.cz/vzdelavani/ další vzdělávání/rekvalifikace), popř. podle hodnoticího standardu NSK.</i>
Podmínky zdravotní způsobilosti uchazeče	Podmínky zdravotní způsobilosti jsou uvedeny na www.nsp.cz .
Forma výuky	Prezenční
Délka výukyhodin (...hod. teoretická výuka, ... hod. praxe) <i>Uvedeme podle učebního plánu³.</i>
Způsob ukončení	Zkouška k získání profesní kvalifikace dle zákona č.179/2006 Sb.
Získaná kvalifikace	Profesní kvalifikace (číslo kódu)

³ Počty hodin se uvádějí v celých jednotkách (např. 100 hodin, 30 hod. teoretická výuka, 70 hodin praxe).

Certifikáty	Potvrzení o účasti v akreditovaném vzdělávacím programu Osvědčení o získání profesní kvalifikace
Pracovní činnost, pro niž bude rekvalifikace uskutečňována <i>Uvedeme název profesní kvalifikace bez kódu.</i>
Jména garantů odborné úrovně rekvalifikace a řádného provádění závěrečných zkoušek	Garant kurzu: Autorizovaná osoba:

4.2.2 Profil absolventa

Profil absolventa vymezuje:

- a) Výsledky vzdělávání, tj. způsobilosti, kterými bude absolvent po ukončení vzdělávání disponovat.
- b) Možnosti pracovního uplatnění absolventa.

**Výsledky vzdělávání jsou shodné s odbornými způsobilostmi – kompetencemi uvedenými ve kvalifikačním a hodnoticím standardu NSK.
Nevymýšlíme si vlastní výsledky ani další.**

Profil absolventa musí obsahovat všechny způsobilosti podle standardu NSK!

Příklady:

- a) *Absolvent rekvalifikačního programu je schopen/bude schopen:*
 - *Orientovat se ve stavební dokumentaci a používat technickou dokumentaci konstrukcí suchých staveb,*
 - *orientovat se v technologických postupech montáže suchých staveb stanovených výrobcí a technickými předpisy,*
 - *navrhovat pracovní postupy, volit materiály, nářadí a pomůcky pro provádění suchých stěn a podhledů,*
 - *vyměřovat polohu nosných konstrukcí stěn suchých staveb,*
 - *vypočítat spotřebu materiálu,*
 - *dopravovat a skladovat materiály,*
- (PK Montér suchých stěn a stropních podhledů (36-066-H)*

b) *Absolvent programu dalšího vzdělávání je připraven:*

- *Vysadit ovocné dřeviny včetně ošetření po výsadbě,*
 - *ošetřit rostliny ručním náradím,*
 - *provést řez ovocných dřevin na trvalém stanovišti,*
 - *provést sklizeň, třídění, skladování a expedici ovoce a jeho úpravy pro prodej,*
 - *množit ovocné rostliny,*
 - *provést hnojení ovocných stromů,*
 - *řídít a obsluhovat traktor a jinou mechanizaci,*
 - *aplikovat ochranné prostředky proti chorobám a škůdcům ovocných rostlin.*
- (PK Ovocnář (41-005-H))*

Možnosti pracovního uplatnění absolventa – uvedeme pracovní pozici nebo povolání podle NSP, popř. typ pracoviště, resort.

Pracovní pozice může být totožná s označením profesní kvalifikace.

Uvádějte reálné pracovní pozice, pracoviště nebo oblasti uplatnění, které skutečně odpovídají kvalifikaci a kompetencím absolventa.

Popis nemusí být rozsáhlý, závisí na jednoznačnosti kvalifikace. Není nutné uvádět typy podniků (soukromý, státní ...), postavení v podniku - zaměstnanec, co může dělat po zapracování, zda může podnikat apod., ani opisovat odborné způsobilosti uvedené v části a).

Informace o uplatnění lze čerpat z webových stránek Národní soustavy povolání, nebo z Integrovaného systému typových pozic - kartotéka typových pozic; <http://www.istp.cz>.

Příklady:

- Absolvent rekvalifikačního programu se uplatní při výkonu ovocnářských činností v rámci povolání zahradník.*
- Absolvent rekvalifikačního programu je připraven na výkon pracovní pozice Montér suchých stěn a stropních podhledů.*
- Absolvent se uplatní ve všech typech podnikatelských subjektů zabývajících se skladováním zboží, např. v hypermarketech, v supermarketech, popř. i v jiných oblastech.*
Dále se také uplatní v rámci profesních kvalifikací Manipulace se zbožím a materiálem nebo Manipulační práce se zbožím ve skladu.

4.2.3 Charakteristika vzdělávacího programu

V této části stručně a věcně popíšeme:

- Cíle a pojetí vzdělávacího programu
- Organizaci výuky
- Metodické postupy výuky
- Prostorové, materiální a technické zabezpečení výuky
- Postupy hodnocení vzdělávání

Cíle a pojetí vzdělávacího programu

Stručně popíšeme cíl programu, kterým je příprava ke zkoušce k získání profesní kvalifikace, a pojetí výuky, které budeme upřednostňovat (zpravidla půjde o činnostní pojetí s důrazem na osvojení kognitivních nebo motorických dovedností a praktických činností).

Nezapomínáme ani na rozvoj vybraných stěžejních měkkých a obecných dovedností (viz jejich přehled u příslušných povolání v Národní soustavě povolání; <http://www.nsp.cz>, popř. i v hodnoticím standardu NSK).

Např. samostatnost, efektivní komunikace, spolupráce, flexibilita, řešení problémů, výkonnost, kvalita.

Uvedeme pouze ty měkké dovednosti, které jsou stěžejní (v NSP jsou označeny nejvyšším počtem čtverečků) a které lze vzhledem k podmínkám programu skutečně rozvíjet. Dovednosti požadované pro pracovníky nejsou shodné s klíčovými dovednostmi pro počáteční vzdělávání (pro žáky a studenty).

Cíle a pojetí vzdělávání jsou uvedeny jako cíle vzdělavatele a lektorů – o co budou usilovat, na co se ve výuce zaměří.

**Cíle a pojetí programu musí být v souladu s profilem absolventa.
Cíle programu neuvádíme výčtem výsledků z profilu absolventa.**

Organizace výuky

Uvádíme formu výuky, zajištění a organizaci teoretické a praktické výuky (např. rozsah, místo konání) a další informace o plánovaném průběhu výuky. Organizace výuky musí být také v souladu s pokyny MŠMT k realizaci programů dalšího vzdělávání a s vyhláškou č. 176/2009 Sb.

V případě distančního vzdělávání se uvádí popis organizace a řízení vzdělávání, způsob zajištění kontaktů mezi účastníky vzdělávání a lektory, možnosti konzultace, způsob ověřování výsledků vzdělávání a získávání zpětné vazby o pokroku účastníků, přehled poskytovaných studijních opor.

V kombinované formě se popíše organizace obou forem.

Příklad:

Výuka v tomto programu se uskutečňuje prezenční formou.

Důraz je kladen na praktickou výuku. Ta bude probíhat v odborných učebnách (dílnách) školy, které jsou vybaveny v souladu s požadavky příslušného hodnoticího standardu. Část praktické výuky (praxe) se bude konat také na smluvním pracovišti sociálního partnera, který disponuje potřebným technologickým zařízením.

Teoretická výuka se bude uskutečňovat v běžné učebně vybavené dataprojektorem a osobními PC s přístupem na internet a učebními pomůckami.

Délka teoretické vyučovací hodiny je 45 minut. Délka vyučovací hodiny praktické výuky je 60 minut.

Praxe je realizována v souladu se zákoníkem práce. Výuka nepřesáhne 8 hodin denně (plus přestávky).

Na začátku teoretické i praktické části výuky budou účastníci seznámeni s BOZP a PO.

Praktickou výukou/praxí se rozumí odborně řízená vzdělávací činnost, která vede k získání a obnovení praktických znalostí a dovedností účastníka vzdělávání podle rekvalifikačního programu (účastník kurzu vykonává konkrétní pracovní činnost).

Může se uskutečňovat ve vzdělávacím zařízení (v odborných učebnách vybavených potřebným zařízením, v dílnách, školních provozovnách, hospodářstvích nebo v jiných terénních podmínkách dle kvalifikace apod.), nebo na pracovištích fyzických nebo právnických osob, které mají oprávnění k činnosti související s danou rekvalifikací a disponují potřebným zařízením.

Procvičování probrané látky není praxí!

Do teoretické výuky je zahrnuta veškerá výuka probíhající „za lavicemi“ vzdělávacího zařízení (např. výuka na PC, a to i s aplikačním SW, procvičování účetních příkladů, práce s doklady⁴ a předpisy, simulace situací bez použití přístrojů, tvorba organizačních a jiných návrhů nebo studií, řízená diskuse apod.); viz také výklad praktické výuky MŠMT k rekvalifikacím a akreditaci programů.

Existují PK, u kterých se vzdělávání uskutečňuje pouze „za lavicemi“ a má teoretický charakter. Osvojování dovedností požadovaných HS probíhá formou prakticky zaměřených cvičení. Jedná se např. o kvalifikace jako Technik BOZP (39-004-M), Manažer kvality (62-001-T), Personalista (62-007-N), Asistent/ka – sekretář/ka (62-008-M), Specialista vzdělávání a rozvoje zaměstnanců (62-014-R).

Délka vyučovací hodiny praktické výuky (praxe) je 60 minut, délka vyučovací hodiny teoretické výuky a praktických cvičení ve třídě je 45 minut.

Praxe se uskutečňuje pouze prezenční formou!

Metodické postupy výuky

Uvedete stručný výčet metod a postupů pro teoretickou a praktickou výuku, které budete ve výuce prioritně používat.

⁴ Práci s dokumentací, např. s technickými výkresy, vedení dokumentace o výrobě apod. lze vyučovat i v rámci praxe na konkrétním pracovišti a při konkrétních činnostech. Záleží vždy na charakteru kvalifikace a HS.

Za základní lze označit odborný výklad, řízený rozhovor nebo řízenou diskusi, práci s informacemi, instruktáž, demonstraci (pozorování, předvedení s vysvětlováním), řešení problémů, praktický nácvik (nikoli odborný výcvik – ten je v počátečním vzdělávání), samostatnou produktivní práci (praxe) pod odborným dohledem lektora. Nezapomínáme ani na postupy rozvíjející měkké a obecné dovednosti.

Přednášku doporučujeme používat až u programů vyšší úrovně (kategorie N, T, R) a ve skupině účastníků s minimálně středním vzděláním s maturitní zkouškou. Pro účastníky se základním vzděláním a v programech kategorie E, H, M jsou vhodnější odborný výklad a vysvětlování. Pro praktickou výuku činnosti charakteru instruktáž, demonstrace a praktické činnosti (nácvik, produktivní činnost).

Domácí příprava účastníků není výuková metoda v prezenčních rekvalifikačních programech (samostudium je výukovou metodou u distančního vzdělávání). Některé výukové metody vyplynou také z hodnoticího standardu, např. simulační a situační metody – řešení modelových situací, práce s informacemi, tvorba studií nebo projektů.

Volba metod by měla odpovídat charakteru programu (např. zastoupení praktických dovedností a teoretických znalostí), kvalifikační úrovni a podmínkám programu.

Metody by měly být voleny i s ohledem na cílovou skupinu, tj. na specifika vzdělávání dospělých.

Část Metodické postupy výuky je určena hlavně lektorům, má doporučující a sjednocující charakter.

Není nutné uvádět dlouhý seznam různých vyučovacích metod, pro jejichž uplatnění nejsou v programu podmínky.

Prostorové, materiální a technické zabezpečení výuky

Popíšeme podmínky pro zajištění výuky. Materiální zajištění musí být v souladu s požadavky uvedenými v hodnoticím standardu NSK.

U distanční formy je nutné uvést také přehled studijních opor a jejich dostupnost pro účastníky (viz pokyny MŠMT k akreditacím).

Postupy hodnocení vzdělávání

V této části popíšeme formativní hodnocení účastníků, tzn. způsob, jakým lektor bude sledovat a hodnotit účastníky a jejich pokroky v průběhu výuky, ověřovat zvládnutí požadovaných výsledků v jednotlivých modulech a vyvozovat potřebná opatření pro to, aby byli účastníci dobře připraveni ke zkoušce.

Pro průběžné hodnocení se doporučuje využívat zejména pozorování, řízený rozhovor, výsledky dílčích úkolů a činností, nebo samostatné práce účastníků (např. zhotovení výrobků).

Na základě zkušeností z pilotního ověřování v projektu UNIV3 se doporučuje ukončovat průběžné vzdělávání jednotlivých modulů nebo předmětů zápočtem.

Podkladem pro zápočet je aktivita a účast ve výuce a osvojení požadovaných dílčích výsledků.

V průběhu výuky nezařazujeme zkoušky podle hodnoticího standardu. Zkoušku skládají účastníci až po ukončení vzdělávání (kurzu) před autorizovanou osobou.

Po ukončení výuky (kurzu) získají účastníci podle pokynů MŠMT, pokud dosáhli alespoň 80% účasti, **Potvrzení o účasti v akreditovaném vzdělávacím programu** (vzory potvrzení jsou ke stažení na webu MŠMT).

Příklad popisu v programu UNIV3:

Vzdělávání v jednotlivých modulech je ukončeno zápočtem.

Účastníci budou hodnoceni podle kritérií (parametrů) stanovených v jednotlivých modulech a účasti ve výuce.

V průběhu výuky všech modulů bude lektor pozorovat práci jednotlivých účastníků, na základě cíleného pozorování, řízeného rozhovoru s účastníky (problémového dotazování) a výsledků jejich dílčích prací rozhodne, zda účastník dosáhl požadovaných výsledků, či zda jich nedosáhl. Pokud lektor na základě svého pozorování rozhodne, že účastník disponuje všemi požadovanými kompetencemi, započte účastníkovi modul.

Pokud lektor nebude přesvědčen o tom, že účastník dosáhl všech požadovaných výstupů modulu, zadá účastníkovi úkol, na jehož splnění bude mít účastník novou možnost prokázat, že potřebnými kompetencemi skutečně disponuje.

Jestliže absolvent dosáhnul alespoň 80% účasti na vzdělávání (v kurzu), vystaví se mu Potvrzení o účasti v akreditovaném vzdělávacím programu

Vzdělávání v rekvalifikačním programu je ukončeno vykonáním zkoušky dle zákona č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů. Dokladem o úspěšném vykonání zkoušky je Osvědčení o získání profesní kvalifikace.

Poznámka:

V programech dalšího vzdělávání projektu UNIV3 obsahuje kapitola Charakteristika vzdělávacího programu také popis požadavků na odbornou a pedagogickou způsobilost lektorů (Lektorské zabezpečení výuky) a popis povinné dokumentace kurzu (Vedení dokumentace kurzu dle pokynů MŠMT). Obě tyto části mají informační charakter pro vzdělávací instituce, které chtějí programy UNIV3 využívat.

4.2.4 Rozpracování obsahu vzdělávání

Obsah vzdělávání je ve vzdělávacím programu vymezen

- a) učebním plánem
- b) vzdělávacími (výukovými) moduly⁵

Obsah vzdělávání odvodíme od odborných způsobilostí a jejich popisu (kritérií hodnocení) uvedených v hodnoticím standardu NSK.

Učební plán stanoví soubor učebních předmětů /modulů, jejich časovou dotaci a podíl teoretické a praktické výuky.

Vzdělávací moduly vymezují předpokládané výsledky výuky, učivo, výukové metody a postupy, způsob a kritéria (parametry) hodnocení plánovaných výsledků a způsob ukončení modulu. Rozsah modulu je stanoven učebním plánem.

Zkouška k získání profesní kvalifikace a příslušného osvědčení není součástí vzdělávacího programu a nezapočítává se do učebního plánu.

⁵ Podle pokynů MŠMT k rekvalifikacím a k akreditaci vzdělávacích programů se ve vzdělávacím programu stanovují vyučovací (učební) předměty a učební osnovy (viz dále).

Učební plán

Vzor učebního plánu

Název vzdělávací instituce		Adresa vzdělávací instituce		
Název rekvalifikačního programu = název PK + kód				
Název modulu*	Kód modulu	Hodinová dotace**		Způsob ukončení modulu
		Teoretická výuka	Praktická výuka	
...	Zápočet
...	Zápočet
...	Zápočet
...	Zápočet
		Součty
		...		Celkem

*nebo předmětu

** U distanční nebo kombinované formy se hodiny nedělí na teoretickou a praktickou výuku – viz níže.

Do učebního plánu řadíme moduly/předměty tak, jak budou ve výuce po sobě následovat (neučí-li se střídavě nebo všechny najednou – tedy paralelně – viz dále trajektorie modulů).

Tvorba učebních předmětů/modulů

Učební předměty/moduly odvodíme od odborných způsobilostí v KS a HS, a to buď tak, že:

- každá odborná způsobilost je samostatným předmětem či modulem,
- nebo zahrneme dvě – tři způsobilosti, které spolu věcně (tematicky) souvisejí, do jednoho předmětu/modulu.

Zejména je vhodné spojit způsobilosti, které nevyžadují větší časovou dotaci (jednálo by se např. o 2 - 4 hodiny výuky pro každou z nich) a lze je logicky přiřadit k jiné způsobilosti (do jiného modulu), např. způsobilosti vedení provozní dokumentace, nebo vznik odpadů, jejich skladování, likvidace a recyklace.

Spojit lze např. způsobilosti *popis technologických postupů, náradí, nástrojů a strojního zařízení* se způsobilostí *zvolit technologický postup, používat vhodné nástroje, zhotovit výrobek, nebo výběr a příprava surovin a zhotovení pokrmu*.

Spojení způsobilostí do jednoho modulu zvažujeme zejména u kvalifikací, jejichž standard uvádí velký počet způsobilostí.

V programech projektu UNIV3 byly použity oba způsoby konstrukce modulů. Učební plán byl vytvořen souborem samostatných, vnitřně navazujících, modulů.

Na druhé straně také vzdělávací program konstruovaný předmětově (učební plán zahrnuje soubor samostatných vyučovacích předmětů) může být zpracován modulově, kdy každý předmět může zahrnovat jeden modul i více výukových modulů.

Rekvalifikační programy neobsahují žádné volitelné, nebo nepovinné předměty a moduly, ale pouze povinné.

Název modulu/předmětu

Zvolíme tak, aby odpovídal obsahu, byl výstižný a stručný.

Může být shodný s označením způsobilosti v HS, pokud je název způsobilosti výstižný a stručný (krátký). Pokud je název způsobilost v HS dlouhý a detailní, nebo modul/předmět zahrnuje několik způsobilostí, je vhodné název upravit (a to i z praktických důvodů – přehlednost, uvádění v dokumentaci, na certifikátech apod.); název musí být jasný a odpovídat obsahu modulu.

Časová dotace

Celkový počet hodin programu se řídí tabulkou minimálních hodinových dotací MŠMT. Tyto dotace by neměly být výrazněji překračovány; délka kurzu ovlivňuje poptávku i motivaci účastníků kurzu, ale i jeho cenu. Stanovené počty hodin nesmí být také při tvorbě programu kráceny, zejména pokud program má sloužit pro rekvalifikaci zájemců z řad nezaměstnaných, kterým vzdělávání hradí Úřad práce. (viz pokyny MŠMT)

Počty hodin v UP a modulech uvádíme v celých jednotkách, nikoli přepočtem podle délky vyučovací hodiny.

Časová dotace jednotlivých předmětů/modulů závisí na rozsahu požadavků HS na jednotlivé způsobilosti a nárocích na jejich zvládnutí.

Není vhodné rozměňovat program do velkého počtu malých, několikahodinových modulů, ale za vhodné nelze považovat ani velké moduly o několika desítkách počtu hodin, neboť neumožňují efektivně řídit vyučovací proces. V takovém případě je vhodnější modul rozdělit do několika menších modulů (Např. modul Ruční a strojní obrábění s 80 hodinami rozdělit na dva moduly, buď po 40 hodinách, tj. jeden celý týden 8 hodin denně, nebo podle významnosti daných dovedností pro výkon dané PK. Uvedené způsobilosti lze také rozpracovat do modulů podle jednotlivých činností – vrtání, broušení, frézování atd.). V úvahu při stanovení počtu hodin praxe bychom měli vzít i organizaci výuky a realizaci praktické výuky (počet hodin jednoho výukového dne praxe, zejména na pracovišti zaměstnavatelů).

Součástí výuky všech rekvalifikačních programů musí být praktická výuka (praxe), nebo praktická cvičení.

V případě **distanční formy** vzdělávání se uvede v učebním plánu pro každý předmět počet hodin samostudia, popř. také konzultací ve vzdělávacím zařízení. Počet hodin samostudia vyjadřuje předpokládaný počet hodin, který potřebuje průměrný účastník k prostudování studijních opor a ke zvládnutí zadaných úkolů. Jedna hodina samostudia má 60 minut.

Programy, které musí obsahovat praktickou výuku (praxi), nelze realizovat distanční formou a samostudiem.

U **kombinované formy** vzdělávání se stanoví v UP pro každý předmět samostatně počet hodin samostudia a počet hodin prezenční formy.

Podíl teorie a praxe

Počet hodin teoretické a praktické výuky odvodíme z popisu jednotlivých způsobilostí a způsobu jejich ověření v hodnoticím standardu:

Např. v HS kategorie E a H výrazně převažuje forma ověření „praktickým předvedením“, méně často se vyžaduje ústní nebo písemné ověření pro zjištění teoretických znalostí (u některých profesních kvalifikací je praktické ověření požadováno téměř 100%).

Rovněž formulace kritérií hodnocení v HS napovídá o tom, zda se jedná o teorii, tedy znalosti, nebo o praxi, tj. o praktické dovednosti a činnosti.

Např.

Popsat způsob vedení evidence ↔ Vést evidenci v průběhu celé výroby

*Zvolit a vysvětlit technologický postup výroby, případně úpravy konkrétního náradí
↔ Vyrobít, případně upravit konkrétní nástroj zvoleným postupem*

Rozsah teoretické výuky by měl zohledňovat požadavky na praktické dovednosti. Zejména u kategorie E a H zařazujeme teorii jen v nezbytně nutném rozsahu.

Podíl praktické výuky (praxe) v programech podle profesních kvalifikací NSK **kategorie E a H** (tj. u kvalifikací převážně řemeslného nebo výrobního charakteru) by měl být podle pokynů MŠMT **minimálně 50%**; ze standardů NSK však vyplývá, že podíl praktických dovedností musí být v mnoha programech výrazně vyšší, neboť těžiště kvalifikace i zkoušky je v praktických dovednostech (kvalifikace s vyšším podílem požadovaných znalostí než dovedností jsou zde vzácnou výjimkou). Vysoký podíl požadovaných praktických dovedností je i u řady kvalifikací kategorie M.

U řady kvalifikací, zejména vyšších kategorií, se setkáváme jak s významným podílem teoretických znalostí, tak praktických dovedností. Nejedná o manuální dovednosti a činnosti ve smyslu definice praxe a v reálných pracovních podmínkách, ale o kognitivní - intelektové dovednosti zaměřené do pracovního prostředí. Osvojení těchto dovedností se uskutečňuje formou praktických cvičení. Jejich podíl (minimální počet hodin) uvedeme v učebním plánu.

Počet hodin praktické výuky (praxe) nebo praktických cvičení se vymezí shodně v učebním plánu a v popisu vzdělávacího modulu.

Kód předmětu/modulu

Kód je identifikačním znakem předmětu a příslušného vzdělávacího modulu. Je významným pomocníkem zejména tehdy, jestliže vzdělavatel realizuje více rekvalifikačních programů a má vytvořenou databázi modulů, neboť kód umožňuje rychlou orientaci v programech a modulech. Používat kódy se vyplácí také při sestavování přehledného rozvrhu hodin pro lektory a pro účastníky (obdobně jako se využívají zkratky pro předměty ve škole – např. ČJ, VV, TV.)

Kód vytvoříme buď podle prvních písmen názvu kvalifikace + číslice dle počtu modulů, nebo od prvních písmen názvu předmětů/modulů (bez číslice; u dlouhých názvů je vhodné zvolit jiný způsob), popř. pomocí systému kombinace číslic a písmen, využití kódu PK.

Dodržujte jednotnou strukturu kódů a počet znaků v kódech, nepoužívejte háčky a čárky (např. ČTD – čtení technické dokumentace, ale CTD).

Optimální trajektorie modulů

je nedílnou součástí modulově koncipovaného vzdělávacího programu. Vyjadřuje posloupnost jednotlivých modulů ve výuce.

Posloupnost modulů nemusí odpovídat posloupnosti odborných způsobilostí v hodnoticím standardu NSK.

V hodnoticím standardu může být pořadí odborných způsobilostí podřízeno pojetí zkoušky, kdy se kompetence ověřují komplexně na nějaké prováděné činnosti (např. na zhotovení nějakého výrobku) a nesleduje se posloupnost činností, zatímco v kurzu účastníky těmto činnostem postupně učíme, takže posloupnost modulů musí vycházet z didaktických principů.

Např. modul, ve kterém má účastník provádět nějakou činnost (např. zhotovit výrobek, tzn. zvolit materiály, technologický postup, zvolit a použít nástroje a stroje, vytvořit výrobek dle zadání), by neměl být zařazen před moduly Obsluha strojů a zařízení nebo Materiály a technologické postupy, protože znalosti a dovednosti těchto dvou modulů si účastník musí osvojit dříve, než je bude využívat (aplikovat) pro komplexní zhotovení výrobku.

Moduly obsahující požadavky na BOZP, PO, hygienu nemohou být zařazeny poslední (i když tomu tak může být ve standardu), ale musí předcházet modulům prakticky zaměřeným, protože účastník musí předem znát příslušné předpisy a ve

výuce dalších modulů a ve všech příslušných pracovních činnostech si je upevňovat a dodržovat.

Příklad z programu Stavební truhlář (33-002-H)

PRV* → OSM → OAD / OSV → PUP → KAB

*Příprava výroby → Obrábění a spojování materiálů → Okna a dveře / Ostatní stavebně truhlářská výroba → Povrchová úprava → Kontrola a balení

Šipka mezi kódy modulů (→) znamená, že modul za šipkou může být vyučován (z hlediska účastníků studován) až po absolvování modulu před šipkou. Lomítko mezi moduly (/) znamená, že dané moduly mohou být vyučovány v libovolném pořadí nebo souběžně. Použití závorek znamená, že označená skupina modulů je soudržným celkem z hlediska závaznosti či volitelnosti pořadí, tzn. že všechny moduly v závorce musí být odučeny jako celek, nelze je libovolně zaměňovat nebo přesouvat.

Vzdělávací moduly

- **Vzdělávací (výukový) modul je relativně samostatná a obsahově ucelená učební jednotka, která má jasně stanovenou délkou trvání, výsledky vzdělávání, obsah – učivo, způsob a kritéria hodnocení stanovených výsledků, vhodné metody a postupy výuky.**
- **Absolvování každého modulu se samostatně ověřuje a hodnotí.**
- **Modul může existovat samostatně jako uzavřený vzdělávací celek, nebo jako součást vzdělávacího programu.**
- **Kombinací modulů mohou vznikat různé obsahově příbuzné programy (v rámci skupiny příbuzných PK).**
- **Tentýž modul může být využit v jiném příbuzném rekvalifikačním programu, který se vyznačuje shodnými odbornými způsobilostmi (např. modul hygienické předpisy a BOZP v programech zaměřených na zhotovování pokrmů).**

Obsah vzdělávacího modulu odvodíme od odborných způsobilostí a jejich popisu (kritérií hodnocení) v hodnoticím standardu NSK.

Moduly musí obsahovat všechny odborné způsobilosti a kritéria hodnocení, i když podle HS nemusí být u zkoušky všechna kritéria ověřována. Účastníci si je ale musí osvojit.

Moduly musí být v souladu také s profilem absolventa, učebním plánem, výukovými postupy a způsobem hodnocení, které jsou popsány v Charakteristice vzdělávacího programu. Program jako celek musí být vnitřně konzistentní; nic v něm ve srovnání

s HS nesmí chybět, ale ani nemůže být něco přidáno (např. další odborné způsobilosti nebo činnosti).

Vzdělávací program **musí zahrnovat také poučení o hygieně a BOZP**, a to buď jako samostatný modul, nebo integrovaně v různých modulech.

Pokud program zahrnuje více druhů činností významně odlišných (např. ruční zpracování kovových materiálů a strojní obrábění), může být problematika BOZP, PO a ochrany životního prostředí zařazena dle tematiky do více modulů.

Pokud HS a praktická výuka nevyžadují žádné specifické proškolení BOZP a PO, týká se poučení pouze výuky a pobytu účastníků v prostorách vzdělávacího zařízení.

Seznamte se také s pokyny ke zkoušce v HS, kde mohou být uvedeny další požadavky, kterým je třeba věnovat ve výuce pozornost, a nejsou pro ně stanovena speciální kritéria hodnocení (např. ohled na životní prostředí).

Popis a zpracování modulu

Název modulu	<i>Uvedeme shodně s učebním plánem (UP)</i>	Kód	<i>Podle UP</i>
Délka modulu	<i>Počet hodin celkem, počet hodin teorie a praktická výuky (praxe) nebo praktických cvičení podle UP</i>	Platnost	<i>Datum schválení akreditace programu</i>
Typ modulu	<i>V rekvalifikačních programech vždy povinný.</i> <i>Moduly lze členit také podle jejich pojetí: teoretické/poznatkové, činnostní, kombinované (teoreticko-činnostní), projektové; nejčastěji se v programech používají kombinované moduly, činnostní moduly se používají pro praxi.</i>		
Vstupní předpoklady	<i>Uvádíme kód modulů podle vazeb uvedených v trajektorii modulů. Např. Ukončený modul PRV. U prvního modulu uvedeme pouze požadavky na vstupní vzdělání podle údajů v Identifikaci programu, např. Minimálně základní vzdělání.</i>		

Stručná anotace vymezující cíle modulu

Popíšeme stručně a věcně, co je cílem modulu z pozice vzdělavatele a lektora – co chceme účastníky naučit (jaké znalosti a dovednosti si osvojí – získají).

Např. Cílem modulu je naučit účastníky volit technologické postupy, nástroje a materiály

pro

Neopisujeme ani kompetence absolventa, ani výsledky vzdělávání uvedené dále, ani učivo.

Je vhodné uvést také měkké nebo profesní dovednosti a postoje, které budou v daném modulu rozvíjeny – často vyplývají z charakteru modulu nebo z požadavků hodnoticího standardu v části Pokyny ke zkoušce (Např. Účastníci budou vedeni k dodržování předpisů, hospodárnému nakládání s materiály, k řešení problémů. Cílem je také rozvíjet manuální zručnost, samostatnost, řešení problémů. Pozornost bude věnována uplatňování vlivu pracovní činnosti na životní prostředí).

Častá chyba:

Neobratnost vyjadřování, nelogičnost věty, proklamativnost popisu. Používání slova absolvent – Absolvent se naučí ... místo slov účastník /účastníci (Absolvent již modul ukončil, je po zápočtu, to se již nic nenaučí, vše umí.).

Podobně nepoužíváme slova student – to je označení pro vyšší odborné a vysokoškolské vzdělávání.

Předpokládané výsledky výuky

Uvádíme podle kritérií hodnoticího standardu. Modul musí obsahovat všechna kritéria týkající se odborných způsobilostí, které tvoří obsah modulu/předmětu podle UP.

Kritéria je tedy možno z HS zkopírovat a upravit pouze jejich jazykovou dikci.

Pokud modul zahrnuje více odborných způsobilostí HS a některá kritéria jsou shodná („opakují se“), je třeba v modulu jejich formulaci doplnit tak, aby bylo jasné, ke které způsobilosti se vztahují (jedná se např. o kritéria - výsledky typu „zvolit technologický postup, nástroje a nářadí“, „popsat pracovní postup“, „zhotovit výrobek podle dokumentace“).

Žádné další výsledky nepřidávejte, i když modul bude zahrnovat některé učivo nad rámec hodnoticího standardu, neboť je pro osvojení daných kompetencí potřebné.

Příklad:

PK Malíř (39-001-H), Modul Základní technologické postupy (zkráceno)

Absolvent modulu bude schopen:

- a) Zvolit technologický postup pro zadaný pracovní úkol (provádění a opravy maleb) a volbu odůvodnit,
- b) vysvětlit technologický postup,
- c) vyjmenovat kritéria kvality materiálu pro posouzení stavu podkladu,
- d) posoudit kvalitu konkrétního stavebního materiálu, prostředky, které má pracovník běžně k dispozici (smysly, jednoduchými měřidly apod.) a posudek odůvodnit,
- e) popsat účel tmelení, materiály a pracovní pomůcky,
- f) popsat pracovní postup tmelení a broušení,
- g) provést tmelení a broušení ploch dle zadání,....

Učivo / obsah výuky

Učivo uvádíme jako výčet tematických celků a témat.

Například:

- *Technologické postupy provádění a oprav maleb*
- *Posuzování podkladu (druhy omítek, jejich vlastnosti a stav)*
- *Tmelení ploch a broušení tmelených ploch*
- *Technologie a postupy nanášení nátěrů štětkou, štětce a válečkem...*

Rozsah učiva musí být takový, aby bylo každému dalšímu lektorovi jednoznačně jasné, co se má v modulu probrat.

Učivo musí odpovídat výsledkům výuky, neznámá to ovšem, že každý výsledek = učivo (jestliže se 3 výsledky vztahují k technologickým postupům, uvede se jako učivo „technologické postupy“).

V oprávněných případech může být učivo rozšířeno nad rámec standardu, pokud je nezbytné pro hlubší pochopení souvislostí.

Např. v rekvalifikačním programu Kosmetička se učivo rozšiřuje na rámec HS o základy anatomie a fyziologie z hlediska kosmetičky (anatomie lidského obličeje, základy dermatologie). V programu Optik pro brýlovou techniku se doplňuje učivo o základy optiky, anatomie lidského oka a zrakové dráhy, Poruchy vidění a korekce vad.

Často se zařazuje nad rámec HS nebo opakovaně učivo týkající se BOZP a PO.

K tomuto dalšímu učivu se nevytváří výsledky, ani se samostatně nehodnotí.

Výběr teoretického učiva by měl vždy představovat nezbytné minimum pro osvojení stanovených výsledků a kvalitní přípravu účastníků ke zkoušce. Týká se to zejména programů k PK kategorie E a H, kde je těžiště v manuálních dovednostech.

Postupy výuky

Uvedeme výčet metod vhodných pro daný modul, a to v souladu s popisem v Charakteristice rekvalifikačního programu.

Metody by měly odpovídat cílům a pojetí modulu a také jeho rozsahu (počtu hodin).

Máme-li modul kombinovaný, např. 10 hod. teorie + 20 hod. praxe, musíme uvést jak metody použitelné pro teorii (např. výklad, vysvětlování, řízená diskuse), tak pro praxi (demonstrace, instruktáž, nácvik, samostatná práce pod dohledem lektora).

Ukončení modulu

V souladu s Charakteristikou vzdělávacího programu popíšeme způsob ověřování a formativního hodnocení úspěšnosti účastníků a způsob ukončení modulu (doporučujeme zápočet).

Lze uvést i hlediska a kritéria, která budeme uplatňovat průběžně, např.:

Průběžně bude věnována pozornost dodržování hygieny práce, zásad BOZP a PO, hospodárnému nakládání s materiály a ohledu na životní prostředí.

Průběžně se sleduje a hodnotí také manuální zručnost, samostatnost, pečlivost a kvalita práce, ohled na životní prostředí.

V modulu, který se týká pouze BOZP a požární ochrany, je vhodné doplnit „Osvojení a dodržování těchto výstupů sleduje a hodnotí lektor při všech odpovídajících činnostech ve výuce dalších modulů“, neboť tento modul nelze považovat za definitivně a jednorázově ukončený.

Nezaměňujte hodnocení a ukončení modulu za zkoušku dle HS.

Parametry pro hodnocení výsledků výuky

výsledek výuky	parametry pro hodnocení <p><i>Tato část se vztahuje k oddílu Předpokládané výsledky výuky. Ke každému výsledku výuky uvedenému v modulu nastavíme parametry, podle kterých budeme hodnotit, zda účastník výsledků dosáhl, nebo ne.</i></p> <p style="text-align: center;">Počet výsledků a počet parametrů musí být shodný.</p> <p><i>Co rozumíme parametrem hodnocení?</i></p> <p>Parametrem hodnocení (nebo také kritériem) rozumíme měřítko, podle kterých posuzujeme a hodnotíme kvalitu výkonu účastníka.</p> <p><i>Parametrem je např.:</i> <i>Dodržení pracovního postupu, soulad výsledku činnosti/zhotoveného výrobku se zadáním/s předpisy/technickou dokumentací, správnost a úplnost popisu ..., správné vysvětlení označení v předložené technické dokumentaci, správné zjištění údajů podle výkresu, přesnost rozměření, vhodnost volby technologického postupu, přesnost a kvalita provedení, správný výpočet, manuální zručnost, samostatnost, dodržení BOZP, správné/-ost zdůvodnění/vysvětlení návrhu, věcná a terminologická správnost a úplnost/popisu stroje, postupu atp.</i></p> <p><i>Parametrem není popis činnosti typu Zkontroluje a vypočítá ...Předvede vyhotovení výkresu, Vysvětlí postup ..., Zná (znalost) normy, Předvede vyřízení reklamace, nýbrž jak něco zkontroluje a vypočítá (správnost postupu kontroly, správné určení kvality nebo vady materiálu, správnost postupu a přesnost výpočtu), jak chceme, aby vypadal výkres, jak ověříme znalost norem atp.</i></p> <p><i>Parametry pro hodnocení často uvádí i hodnoticí standard v části Pokyny ke zkoušce (co sledovat a hodnotit u zkoušky).</i></p> <p>a) ...</p> <p>Příklady parametrů hodnocení k výše uvedeným výsledkům:</p> <ul style="list-style-type: none">a) <i>Vhodnost volby zvoleného postupu pro zadaný úkol, správnost zdůvodnění.</i>b) <i>Věcná a terminologická správnost vysvětlení zvoleného technologického postupu.</i>c) <i>Věcná správnost a úplnost uvedení parametrů kvality stavebních materiálů.</i>d) <i>Správnost postupu a výsledku posouzení kvality stavebního materiálu dle zadání a v souladu s parametry hodnocení, zručnost a správnost práce s měřidly; správné zdůvodnění postupu a výsledku.</i>e) <i>Správnost a úplnost popisu účelu tmelení, používaných materiálů a pracovních pomůcek.</i>f) <i>Správnost a přesnost popisu technologického postupu tmelení a broušení.</i>g) <i>Použití správného technologického postupu a pracovních prostředků v souladu se zadáním, zručnost provedení, kvalita výsledku, dodržení hygieny a BOZP.</i>
-----------------------	--

--	--

Doporučená literatura

Součástí modulu je obvykle literatura doporučená pro účastníky jako studijní materiál.

Při jejím výběru je třeba vzít v úvahu to, že literatura musí být přiměřená jak rozsahem (počtem), tak obsahově účastníkům vzdělávání. Nelze předpokládat, že každý dospělý účastník, s odstupem od školy, je schopen samostatně pracovat s literaturou. Týká se to zejména účastníků se základním vzděláním, kteří se vzdělávají převážně v programech kategorie E a H připravujících pro dělnické a řemeslné činnosti.

Zkušenosti z projektu ukázaly, že lektori většinou připravují vlastní studijní materiály, které obsahují nezbytné minimum didakticky uspořádaného učiva.

*Proto byla doporučená literatura v rekvalifikačních programech UNIV3 nastavena pouze jako **Doporučená literatura pro lektory**.*

Při výběru literatury doporučujeme:

Uvádějte pokud možno nejnovější odbornou literaturu a učebnice, a to se všemi bibliografickými údaji podle platné citační normy.

Uvádět lze i odkazy na právní a odborné normy (v aktuálním znění), elektronické zdroje, časopisy, návody na použití strojních zařízení – manuály, katalogy apod.

Pro programy úrovně E, H, M jsou vhodné učebnice pro střední školy, střední odborná učiliště a odborná učiliště, které jsou přiměřené i účastníkům kurzu se základním vzděláním.

Doporučovaná literatura by měla být v souladu se současným vývojem vědy, techniky a technologiemi a moderními trendy v dané profesi.

Příklad modulů z rekvalifikačních programů Stavební truhlář a Optik pro brýlovou techniku⁶

Název modulu	Okna a dveře	Kód	OAD
Délka modulu	44 hodin (12 teorie + 32 praxe)	Platnost	
Typ modulu	Povinný, smíšený		
Vstupní předpoklady	Absolvování modulu OSM		
Stručná anotace vymezující cíle modulu			
Jedná se o základní výrobní program velké části stavebně truhlářských firem. Účastníci se seznámí s konstrukcí oken a dveří podle jejich typu, naučí se provádět jejich montáž a osazování do zazděných a osazovacích rámu včetně montáže, seřízení a oprav kování.			
Předpokládané výsledky výuky			
Absolvent modulu bude schopen:			
<ul style="list-style-type: none"> a) Zvolit vhodný technologický postup montáže a osazování oken a dveří do zazděných a osazovacích rámu, b) provádět montáž a osazování oken a dveří do zazděných a osazovacích rámu, c) provádět dokončovací práce montáže a osazování, d) zvolit vhodný technologický postup osazování a oprav kování u oken, dveří a nábytku, e) provádět osazování a opravy kování u oken, dveří a nábytku, f) provádět dokončovací práce osazování a opravy, montáž, výměnu nebo seřizování kování. 			
Učivo / obsah výuky			
<ul style="list-style-type: none"> • Části oken, rozdělení oken, rozměry • Eurookna jednoduchá, zdvojená, dvojitá • Montáž, zasklívání oken, osazování, dokončovací práce • Části dveří, rozdělení dveří, rozměry • Konstrukce dveřních křídel • Konstrukce zárubní • Montáž a osazování zárubní a dveří, dokončovací práce • Údržba a opravy oken a dveří • BOZP při montáži a osazování oken a dveří 			
Postupy výuky			
Výklad s ukázkami, vizuálním materiálem a vzorkovníky, instruktáž, demonstrace, praktický nácvik, samostatná práce pod dohledem lektora.			
Způsob ukončení modulu			
Modul je ukončen zápočtem. Podkladem je účast na vzdělávání a dosažení stanovených výsledků vzdělávání.			

⁶ Celé rekvalifikační programy vytvořené v projektu UNIV3 jsou umístěny na http://univ3.univ.cz/pro-vzdelavatele/profesni_kvalifikace

V průběhu výuky bude lektor pozorovat práci jednotlivých účastníků, na základě cíleného pozorování, řízeného rozhovoru (problémového dotazování) a výsledků dílčích činností a úkolů rozhodne, zda účastník dosáhl požadovaných výsledků, či zda jich nedosáhl. Pokud lektor nebude přesvědčen o tom, že účastník všech požadovaných výstupů modulu skutečně dosáhl, zadá účastníkovi úkol, na kterém účastník prokáže/neprokáže, že potřebnými výstupy disponuje.

Parametry pro hodnocení výsledků výuky

výsledek výuky	parametry pro hodnocení
a)	Vhodnost volby technologického postupu pro zadaný úkol, správnost zdůvodnění.
b)	Dodržení pracovního postupu, volba, správnost a zručnost používání nástrojů a pomůcek, dodržení BOZP, přesnost osazení v souladu s dokumentací, kvalita práce a funkčnost výrobku.
c)	Správnost pracovního postupu, přesnost, kvalita práce a funkčnost celku.
d)	Vhodnost volby technologického postupu pro zadaný úkol, správnost zdůvodnění.
e)	Správnost pracovního postupu, volba, správnost a zručnost používání nástrojů a pomůcek, dodržení BOZP, kvalita práce, funkčnost kování.
f)	Správnost pracovního postupu a kvalita výsledku.

Doporučená literatura pro lektory

NUTSH, W. *Příručka pro truhláře*. 2. vyd., s. 616. Praha: Sobotáles, 2006. ISBN 80-86706-14-1.

NUTSH, W. *Odborné kreslení a základy konstrukce pro truhláře*. 2. přeprac. vyd. s. 316. Sobotáles, 2007. ISBN 978-80-86706-20-7.

Název modulu	Základy optiky a oftalmologie, čtení technické a zdravotní dokumentace	Kód	OBT1
Délka modulu	41 hodin (20 hod. teorie + 21 hod. praxe)	Platnost	
Typ modulu	Povinný		
Vstupní předpoklady	Minimálně základní vzdělání nebo dle reálné trajektorie modulů		
Stručná anotace vymezující cíle modulu			
<p>Hlavním cílem modulu je naučit účastníky pracovat s výkresovou a zdravotní dokumentací brýlových čoček a obrub.</p> <p>Účastníci se také seznámí s vybranými poznatky z optiky, s funkcí a anatomíí oka, poruchami vidění a korekcí vad. Tyto poznatky představují minimální teoretický úvod potřebný pro lepší pochopení odborné problematiky.</p>			
Předpokládané výsledky výuky			
Absolvent modulu bude schopen:			
<ul style="list-style-type: none"> a) Číst technické výkresy, zejména výkresy brýlí a brýlové optiky a jejich součástí, určit jejich tvar, rozměry a jejich dovolené úchyly, jakost povrchu, materiál, druh polotovaru; b) číst technologické postupy výroby brýlí a brýlové optiky a jejich součástí, vyčíst z nich pořadí technologických operací a základní údaje pro jejich provedení; c) vyčíst z dodané zdravotní dokumentace údaje potřebné pro zhotovení, úpravu a opravu brýlí konkrétního zákazníka; d) získat z norem a strojnických tabulek informace o součástech brýlí a brýlové optiky, číselných hodnotách úchylek, vlastnostech materiálů, technologických podmínkách obrábění. 			
Učivo / obsah výuky			
<ul style="list-style-type: none"> • Základy optiky Podstata světla. Základy paprskové optiky (odraz a lom světla, index lomu, tenká spojka a rozptylka, optická mohutnost a ohnisková vzdálenost čočky). Základy vlnové optiky (fyzikální veličiny popisující vlnové vlastnosti světla, interference, difrakce a polarizace světla). • Lidské oko Anatomie lidského oka a zrakové dráhy. Poruchy vidění. Zraková ostrost, barvocit, adaptace, akomodace, konvergence, zorné pole, centrální a periferní vidění, binokulární vidění, emetropie, ametropie, myopie, hypermetropie a astigmatismus. Korekce vad zraku. • Výkresová dokumentace Technické výkresy. Druhy výkresů a jejich formátů. Technické zobrazování součástí (promítání na průmětny). Strojnické kreslení (kótování, tolerance rozměrů, úprava povrchu, materiál, sestavy, speciální údaje). Kreslení základních druhů čoček a jednoduchých optických soustav. • Čtení výkresů brýlí a brýlové optiky (tvary, rozměry, tolerance, jakosti povrchu, materiál, vady, další specifické požadavky). 			

- **Čtení technologických postupů výroby brýlí a brýlové optiky.**
- **Zdroje informací** o brýlové optice a součástech (normy, tabulky, katalogy optických skel, technologické předpisy, informace z internetu).
- **Čtení zdravotní dokumentace**
Určení informací potřebných pro zhotovení, úpravu a opravu brýlí z dodané zdravotní dokumentace. Práce s lékařským předpisem: Číst a zapisovat optické hodnoty z lékařského předpisu, zpracovávat podklady pro výrobu brýlí z lékařských předpisů.
- **Materiály pro výrobu brýlí a brýlové optiky:** Druhy materiálů, jejich vlastnosti, vady (rozsah a četnosti), technologické podmínky obrábění a další specifické požadavky.

Postupy výuky

Výklad, řešení příkladů, čtení výkresů, výcvik pod dohledem lektora.

Postupný přechod k samostatnému i skupinovému řešení úkolů. K získání informací využívat i počítač, příp. i internet.

Učivo Základy optiky, Lidské oko a Výkresová dokumentace vyučovat jen v rozsahu a obsahu nezbytně nutném pro výuku následujících témat a s přihlédnutím ke vstupním znalostem účastníků.

Ukončení modulu

Modul je ukončen zápočtem. Podkladem je účast na vzdělávání a dosažení stanovených výsledků vzdělávání.

V průběhu výuky bude lektor pozorovat práci jednotlivých účastníků, na základě cíleného pozorování, řízeného rozhovoru (problémového dotazování) a výsledků dílčích úkolů rozhodne, zda účastník dosáhl požadovaných výsledků, či zda jich nedosáhl. Pokud lektor nebude přesvědčen o tom, že účastník všech požadovaných výstupů modulu skutečně dosáhl, zadá účastníkovi úkol, na kterém účastník prokáže/neprokáže, že potřebnými výstupy disponuje.

Učivo Základy optiky, Lidské oko a Výkresová dokumentace není předmětem hodnocení.

Parametry pro hodnocení výsledků výuky

výsledek výuky	parametry pro hodnocení
a)	Hodnotí se: Volba vhodného druhu dokumentace; správnost vyhledaných informací a údajů týkajících se tvaru, rozměrů a jejich dovolených úchylek, jakosti povrchu, materiálu, druhu polotovaru v souladu s konkrétní dokumentací, správné používání odborné terminologie.
b)	Určené pořadí technologických operací a základních údajů pro jejich provedení je v souladu s konkrétní dokumentací.
c)	Věcná správnost a přesnost údajů zjištěných z konkrétní zdravotní dokumentace.
d)	Volba vhodného zdroje informací; správnost vyhledaných údajů a informací pro zadaný úkol.

Doporučená literatura pro lektory

NAJMAN, L. *Dílenská praxe očního optika*. Vyd. 1. Brno: Institut pro další vzdělávání pracovníků ve zdravotnictví, 2001, 123 s. ISBN 80-701-3328-7.

POLÁŠEK, Jar. a kol. *Technický sborník oční optiky*. Praha: SNTL, 1974.

DOSTÁLOVÁ, V., FRANEK, L.. *Výukový materiál "Oko do budoucnosti" 1. díl a 2. díl*. Ostrava: Střední škola elektrotechnická, Ostrava, 2012. Dostupné z: <http://www.sse-najizdarne.cz> - dokumenty/studijní materiály/

NÁDVORNÍK, M. *Výrobní výkresy optických součástí*. 1. vydání. Přerov: SŠT Přerov, 2011. Dostupný z: www.kourilkova8.cz.

KLABAZŇA, J., NUC, J., KOPAL, B. *Optika pro střední odborná učiliště*. Praha: SNTL, 1984.

NÁDVORNÍK, M. *Materiály v optické výrobě. Učební texty*. Přerov: SŠT Přerov, 2012. Dostupný z: www.kourilkova8.cz.

5 Informační zdroje

Zákon č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých zákonů (zákon o uznávání výsledků dalšího vzdělávání), ve znění pozdějších předpisů,

Vyhláška č. 176/2009 Sb., kterou se stanoví náležitosti žádosti o akreditaci vzdělávacího programu, organizace vzdělávání v rekvalifikačním zařízení a způsob jeho ukončení, ve znění pozdějších předpisů

Informace MŠMT k dalšímu vzdělávání a rekvalifikacím.

<http://www.msmt.cz.vzdelavani/dalsivzdelavani/rekvalifikace>

Národní soustava kvalifikací; <http://www.narodnikvalifikace.cz>

Národní soustava povolání; <http://www.nsp.cz>

Projekt UNIV3; <http://www.nuv.cz.univ3>;
<http://www.univ3.univ.cz>

Projekt NSK2 - Rozvoj a implementace MSK; <http://www.nuv.cz-nsk2>.

Rekvalifikační programy dalšího vzdělávání vytvořené v projektu UNIV3:

<http://nuv.cz-univ3>; <http://www.msmt.cz/vzdelavani/dalsi-vzdelavani/doporucene-obsahy-rekvalifikacnich-programu>

http://univ3.univ.cz/pro-vzdelavatele/profesni_kvalifikace